



♦ תורת הסוד · ראש השנה

ברכת אבות ורי"ו של ראש השנה

הרקע הכללי של ברכת אבות בכל השנה, והתוספת העיקרית של הרי"ו בראש השנה — סיכום על פי שער הכוונות לרבינו האר"י ז"ל

הדרוש בנוי בארבעה חלקים: תחילה הרקע הכללי של ברכת אבות כפי שהיא בכל ימות השנה; אחר כך הכלל של הרב — מה משתנה בראש השנה; אחר כך סיכום מסודר של כל חשבונות הרי"ו שהרב מוסיף בברכת אבות של ראש השנה, מילה אחר מילה; ובסוף סיכום קצר של "זכרנו לחיים". המקורות: שער הכוונות, דרושי העמידה (דרוש א-ד) ודרושי ראש השנה (הקדמה, דרוש א, ג, ו, ז). כל חשבון נבדק מול נוסח הספר; היכן שחשבון עולה רק עם הכולל צוין "ע"ה".

המשך לדרושי ראש השנה על פי שער הכוונות — שלד וראשי הפרקים של כלל דרושי היום.

חלק א — ברכת אבות של כל השנה

♦ א.1 המצב בתחילת העמידה

העמידה היא עולם האצילות. בברכות קריאת שמע, מ"וצר אור" עד "גאל ישראל", העלינו את המלכות (נוקבא דז"א) עד היכל קודש הקודשים של עולם הבריאה. שם היא עומדת "בבחינת נקודה אחת כלולה מעשר", בסוד "לכי ומעטי את עצמך", בלי בחינת פרצוף כלל (דרושי ר"ה דרוש ו; דרושי העמידה דרוש ב). המלכות נקראת "תפילה", ולכן העמידה כולה היא תיקונה והעלאתה.

הפסוק "אדני שפתי תפתח" הוא כנגד היכל קודש הקודשים דבריאה עצמו, כי שם אדני"י הוא בבריאה. חז"ל אמרו עליו "כתפילה אריכתא דמיא": ג' ראשונות של היכל קה"ק דבריאה נכללות במלכות דאצילות הנקראת "תפילה" ועולות עמה יחד, וכאילו נתארכה התפילה (דרוש א). "אדני"י היא המלכות, "שפתי" נצח והוד, "תפתח" התפארת הפותח אותם, "ופי יגיד תהלתך" — המלכות הנקראת פה ממשיכה את התהילה מאצילות לבריאה.

ארבעת השורשים של המלכות. כל דבר שבקדושה משאיר רושם קבוע בכל מקום ששרה בו, ולכן יש למלכות ארבעה שורשים, והם "ארבעה ראשי שנים": (א) תחת חב"ד דז"א – קשר של תפילין של ראש; (ב) תחת חג"ת, במקום החזה – מקום אצילותה הראשון; (ג) תחת היסוד – שם היא ה' אחרונה של הוי"ה; (ד) למטה בהיכל קה"ק דבריאה, בבחינת נקודה, ושם נקראת אדנ"י. כוונת ברכת אבות היא להעלותה אל שורשיה העליונים (דרושי ר"ה, הקדמה ודרוש ו).

ומה מצב ז"א? ביחוד קריאת שמע נכנסו בז"א רק המוחין דו' קצוות מצד אימא; ג' הראשונות דמוחין דאימא וכל המוחין דאבא נשארו למעלה כאור מקיף על ראשו (דרוש ב). בלשון דרוש ד: בק"ש נעשו לו מוחין בבחינת אור פנימי, ובברכת אבות נעשה להם אור מקיף.

◆ 2.א. התמונה הגדולה — מה ברכת אבות עושה

"כי הנה כוונתינו עתה הוא לחבר זו"ן יחד כמו שהיו בעת בריאת העולם; שאז היו מחוברים אחר באחר ואח"כ ננסרו והוחזרו פנים בפנים... וזהו סוד מה שאמרו רז"ל "באבות כורע תחילה וסוף" — כי אחר באחר הוא בתחילה, ופנים בפנים הוא בסוף. ולפי שכל בחינת פנים בפנים הוא על ידי החסד — לכן כל זה נעשה בברכת אבות, שהוא כנגד החסד הנקרא מגן אברהם."

שער הכוונות, דרושי העמידה דרוש ג

הברכה מתחלקת לשלושה מהלכים:

- **"ברוך אתה ה' — העלאת המלכות מן הבריאה אל האצילות, דרך אחורי ז"א, עד מקום אצילותה כנגד החזה — אחר באחר.**
- **"אלהינו ואלהי אבותינו... למען שמו" — זיווג שני של אבא ואמא, כניסת המוחין השלמים בז"א (אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב = חב"ד; האל = דיקנא; הגדול הגבור והנורא = חג"ת; אל עליון, גומל חסדים טובים, קונה הכל = נה"י), ומהם נבנה פרצוף הנוקבא: וזוכר חסדי אבות = חג"ת שלה, ומביא גואל לבני בניהם = נה"י שלה, למען שמו = המלכות שבה.**

- **"באהבה... מגן אברהם"** — העלאת מ"ן שנייה, נסירה, החזרה פנים בפנים, בנייתה מחדש על ידי נה"י דאימא (מלך עוזר ומושיע ומגן), ובכריעה השנייה חזרת נה"י דאימא לתוך ז"א והעמדתה פנים בפנים.

הכריעות והזקיפות. ארבע כריעות יש בתפילת י"ח, וכל אחת כלולה משתי כריעות: במילת "ברוך" כורע הגוף בלבד (ו' לגבי ה'), ובמילת "אתה" כורע גם הראש (י' לגבי ה'). בשם ה' זוקפים שתי זקיפות — תחילה הגוף (ה' לגבי ו') ואחר כך הראש (ה' לגבי י'). "כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם". הכריעה היא בשם אהי"ה במילוי יודין, והזקיפה בשם הוי"ה במילוי יודין (ובסוף הברכה — בהוי"ה דס"ג). כל זמן שהמלכות לא הגיעה למקומה האמיתי כנגד החזה, עליותיה נקראות "כריעות"; רק העלייה אל התפארת נקראת "זקיפה" (דרוש ב).

◆ א.3 פירוש המילים — מילה אחר מילה

המילה	מה נעשה	רמזים עיקריים
ברוך	כריעת הגוף, ו' לגבי ה'. הארה מן המוחין (י"ה דאהי"ה) יורדת לתפארת ומשם ליסוד — הנקרא "ברוך" — ומעלה את המלכות עד כנגד אחורי היסוד. היא נגדלת ממידת נקודה למידת היסוד.	ברוך = כ"ו ע"ב ק"ל (הוי"ה, ריבועה, וריבוע מילוי אלפין) — הדעת שבה; כ"ו = פנים דז"א, ע"ב ק"ל = אחוריו. ב"ך = הארת כ"ב אתוון. היכל קה"ק דבריאה נקרא "ברוך" — ריבויא דברכאן. יו"ד ה"ו + ו"ה = מ"ו (מילוי ע"ב).
אתה	כריעת הראש, י' לגבי ה'. הארה מג' מוחין עלאין (א"ה דאהי"ה). המלכות עולה עד אחורי נצח־הוד.	א"ת = כ"ב אותיות מא' עד ת'; ה' = ה' גבורות / ה' אותיות מנצפ"ך. אל"ף ה"י + י"ה = ק"מ (ע"ה) — מילוי אהי"ה דיודין; מ"ו + ק"מ = מקו"ם, והוא הוי"ה בהכאה (י'א, ה'אה, ו'או, ה'אה) — "כל הקובע מקום לתפילתו". "אתה" = חסד: "אתה כהן לעולם", "והוכן בחסד כסא".
יהוי"ה	שתי זקיפות: הגוף (ה' לגבי ו') והראש (ה' לגבי י'). המלכות עולה עד התפארת — מקומה האמיתי כנגד החזה.	הזקיפה בהוי"ה דיודין. ו' בלי ראש (קטנות) ו-ו' עם ראש (גדלות) — שתי הזקיפות.
אלהינו ואלהי אבותינו	זיווג שני של אבא ואמא — להכניס ג"ר דמוחין דאימא ומוחין דאבא (דרוש ב), או אור מקיף למוחין (דרוש ד). "אלהינו" = אימא; "ואלהי" = אבא; ו' = הדעת המזווג; "אבותינו" = המוחין. כאן מוסרים נפש ומעלים מ"ן.	אלה"י = מ"ו. א"ל דאלהינו = ייא"י שבס"ג. הקדמת אימא לאבא: כי אנו מעלים מ"ן באימא (דרוש ד); בדרושי ר"ה — חמישה טעמים.

המילה	מה נעשה	רמזים עיקריים
אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב	כניסת ג' המוחין חב"ד בז"א (ועמם נה"י דאבא). "אלהי" = פנימיות המוח; אברהם יצחק ויעקב = הכלים — חג"ת שנתעלו ונעשו חב"ד.	ד' פעמים "אלהי" = ד' פרצופי לאה (ד' אמות). ו' של "ואלהי יעקב" = הדעת העליון — "כי אל דעות ה'".
האל	תיקון ראשון של הדיקנא — "א"ל"; ה' פעמים א"ל הנגלים בפאתי הזקן ("ה' א"ל"). בנין לאה (הא"ל = אותיות לאה). ירידת מוחין דקטנות אל הגרון.	הא"ל = ל"ו = אותיות ט' הויות שבדיקנא דז"א. ה' — ג' מילויי ה"ה א שבאלהים (ה"י ה"ה ה"א) = א"ל.
הגדול הגבור והנורא	חג"ת דז"א — ג' אמצעיות דמוחין דאימא יורדות למקומן; ג' חסדים מתפשטים.	ה' יתירה = אימא, "ה' עלאה". ו' של "והנורא" = הארת יסוד דאבא — ה' בחכמה יסד ארץ".
אל עליון	אריך אנפין, הכתר. תיקון החזה המגולה; כתר ליעקב ("אל") ולרחל ("עליון").	יו"ד אה"א = ק"ך, וא"ו אה"א = ע"ח — אל עליון (ע"ה). עליון = קס"ו = אחוריים דס"ג.
גומל חסדים טובים	נצח"ה דחדשים לז"א — "חסדי דוד הנאמנים" — במתנת חנם. "חסדים" לז"א, "טובים" — תרין מוחין דנוקבא (דעתן קלה).	גומ"ל = ג' הויות (ע"ה) — ג' אמצעיות דאבא.
קונה הכל	היסוד דז"א הנקרא "הכל", הנעשה על ידי מזלזל עלאה — "ונקה" = אותיות "קונה". ג"ר דאבא נכנסות — "נגמר הכל".	קונה הכל = רי"ו = ג"פ ע"ב — ג' הויות דיודין. כ"ל = נ' = ה' חסדים כלולים מעשר; ה' = ה' גבורות לנוקבא. רי"ו = א"ל אל"ף למ"ד — דיקנא דיעקב.
זוכר חסדי אבות	חג"ת דנוקבא (ושל יעקב). "חסדי אבות" — חסדים הנמשכים מג' ראשונות הנקראות אבות.	זוכ"ר = ע"ב + קס"א — הוי"ה דיודין דאבא ואהי"ה דיודין דאימא.
ומביא גואל לבני בניהם	נה"י דנוקבא: "גואל" = יסוד; "לבני בניהם" = נצח והוד. לשון הבאה — כי אין להם אחיזה כנגדם בז"א.	גוא"ל = מ' — מ"ם סתומה, הרחם.
למען שמו	המלכות — העטרה שביסוד דיעקב ורחל — "שמו"; כל בחינת מלכות נקראת "שם".	קפ"ד + קס"א = מש"ה — "שמו" (ע"ה).

המילה	מה נעשה	רמזים עיקריים
באהבה	ב' אהבה — שני היכלי אהבה. העלאת מ"ן שנייה לצורך הנסירה; רחל נגדלת אחור באחור בכל קומת ז"א. הכול על ידי החסד הנקרא אהבה.	"ואהבת חסד". היכל אהבה התחתון (ק"ש) והיכל אהבה שבקה"ק דבריא.
מלך עוזר ומושיע ומגן	החזרה פנים בפנים (יעקב ורחל), ובניית רחל מחדש על ידי נה"י דאימא: מלך = כתר (עטרת יסוד דאימא), עוזר = ג' ראשונות, ומושיע = חג"ת, ומגן = נה"י.	שם בוכ"ו (תמורת אה"ה) בד' תיבות אלו. מג"ן = ג"פ א"ל — ש"ע נהורין בתרין תפוחין וא"ל שלישי בחוטם.
ברוך אתה ה' מגן אברהם	הכריעה השנייה: נה"י דאימא חוזרים לז"א (ברוך = ו"ק, אתה = ג"ר), רחל מתמעטת לנקודה, ושתי הזקיפות (בהוי"ה דס"ג) מעמידות אותה פנים בפנים.	ב"פ מג"ן = מקו"ם. אברהם = החסד — "בעלה אוחזה ביד ימינו ומעלה אותה אליו".

◆ א.4 שתי הכוונות: מוחין פנימיים ומוחין מקיפים

הרב מלמד שיש בברכת אבות שני פירושים: האחד בבחינת המוחין הפנימיים (הכוונה הארוכה של דרוש ב), והשני בבחינת המוחין המקיפים (דרוש ד, וכך גם ברכת אבות של ראש השנה). כלל לימי החול: "אל תכוין אלא במקיפין דמצד אימא, כי המקיפין דאבא אינם נכנסין עתה עד ברכת כהנים" (דרוש ב).

חלק ב — ראש השנה: הכול כמו בחול, ורק הרי"ו נוסף

"אין שינוי וחילוק בין כונת ברכת אבות שבימי החול לימי ראש השנה אלא בענין כונת הרי"ו שאנו מוסיפין לכוין ביום ראש השנה בכל בחינה ובחינה בברכת אבות... אבל בכל שאר הכונות הם שוים. וטעם הדבר הוא לפי שעתה הם ימי הדין והגבורה, ורי"ו הוא בגימטריא גבורה, וכונתינו עתה אינה לבטל מציאותם אלא להמתיק ולבסס את הגבורות והרי"ו האלו."

שער הכוונות, דרושי ראש השנה דרוש ו

ואותו כלל חוזר בדרושי העמידה: "אותו הפירוש שביארנו בברכת אבות דראש השנה היא ממש כברכה של תפילת החול דשחרית, ואין הפרש ביניהם אלא בענין הרי"ו... כי להיות ראש השנה יום הדין והגבורה, ונודע כי גבורה גימטריא רי"ו — לכן צריך לעשות כל בחינת תפילת ראש השנה בסוד רי"ו" (דרוש ב).

מהו רי"ו. רי"ו = 216 = גבור"ה. זהו גם ג' פעמים ע"ב (שם ע"ב = הוי"ה במילוי יודין = חסד), ומספר האותיות של שם ע"ב (72 שמות של ג' אותיות). לכן מיתוק הרי"ו נעשה בדרך כלל על ידי ג' היות דע"ב, או על ידי ציור האותיות: ה' שציורה ר"ו או ר"י, וא' שציורה רי"ו. והכלל שהרב חוזר עליו בדרוש השופר: "כל כפיית וביטול הדינין והתמתקותם אינם אלא על ידי שורשם ממש, כי הגבורות והדינין העליונים הנה הם תמיד ממותקים ומבוסמים, לכן הם עצמם כופים את הדינים הקשים" — ממתקים את הדין בשורשו (דרוש ז).

◆ **ב.1 הרקע של ראש השנה**

- **חזרה לבריאת העולם.** "בכל ראש השנה חוזר האצילות העליון לכמות שהיה בתחילת בריאת העולם" (הקדמה). זו"ן חוזרים אחור באחור, וצריכים נסירה, החזרה פנים בפנים, חיבוק, נישוק וזיווג — וכל זה נגמר רק בשמיני עצרת (דרוש ו). אדם הראשון נברא בראש השנה ביום ו'; אילו המתין עד ליל שבת היה זיווגו בדינא רפיא; משהקדים ביום החול — דינא קשיא — נדחה זיווג זו"ן עד שמיני עצרת (דרוש א).
- **דורמיטא ונסירה.** ביום א' של ראש השנה מפיל ה' תרדמה על ז"א; אימא והמוחין מסתלקים ממנו, ועטרא דגבורה ניתנת לנוקבא על ידי אימא — שלא על ידי ז"א — וזו הנסירה. ביום א' ננסר מן הכתר עד סיום התפארת (לאה כולה וכתר דרחל) — "דינא קשיא"; ביום ב' ננסר פרק עליון דנצח והחכמה שבה — "דינא רפיא". על ידי השופר חוזרים נה"י דאימא לז"א, הוא מקיץ ונותן בה גבורות ממותקות (דרוש ג).
- **ראש השנה — "ראש".** ראש השנה הוא ראש הזכר וגם ראש הנקבה: "זה נותן וזו מקבלת ושניהם אמת" (דרוש ג). ובהקדמה: הגבורה היא ראש השנה — היא נעשית בינה לנוקבא, "אני בינה לי גבורה".
- **לאה ולא רחל.** מיום א' של ראש השנה עד ליל שמיני עצרת כל הזיווגים הם עם לאה. לכן "מלך עוזר ומושיע ומגן" בתפילות אלו הוא החזרת לאה פנים בפנים, ולא רחל — כי רחל ננסרת ספירה אחת בכל יום מעשרת ימי תשובה, ולאה ננסרת לגמרי בכל יום (דרוש ו).
- **חתימת הרי"ו על כל הימים.** בעשרת ימי תשובה מתעורר בכל יום אחד מעשרה עומקים שבספר יצירה, "וכולם הם בחינת רי"ו שהם גבורות, כי רי"ו הם בגימטריא גבורה, וכן עומ"ק בגימטריא רי"ו" — ולכן אומרים "ממעמקים" (הקדמה). ובשופר: אותיות גיכ"ק ואחה"ע שבחיך ובגרון דאימא = רי"ו (ע"ה) — זיווג או"א,

”אכלו רעים”; חניכיים (אלהים בריבוע = ר) עם ט”ז שיניים = רי”ו למעלה ורי”ו למטה; הוי”ה (כ”ו) עם צפ”ך = רי”ו (דרוש ז).

חלק ג — סיכום כל הרי”ו בברכת אבות של ראש השנה

הכוונה שלהלן היא לתפילת שחרית של ראש השנה (דרושי ר”ה דרוש ו). הרב בונה אותה בשלושה שלבים: בשתי הכריעות (“ברוך אתה”) מורידים חמישה רי”ו הנותנים למלכות כוח לעלות — אך “אין עלייה כלל בזמן הכריעות”; בשתי הזקיפות (בשם ה’) היא עולה בפועל — בחמישה שמות יאהדונה”י ובשבע מדרגות של הוי”ה-אהי”ה, שכל אחת מהן רי”ו; ומ”אלהינו ואלהי אבותינו” ואילך הכוונה היא כבחול, בבחינת המקיפים.

נקודה לפתוח בה. הרב מדגיש שכל חמשת הרי”ו של “ברוך אתה” הם הכנה בלבד: הם נותנים למלכות כוח, אבל היא אינה זזה ממקומה בשעת הכריעות. העלייה עצמה, בחמשת השמות ובשבע המדרגות, נעשית רק בזקיפות שבשם ה’. בלשוננו: “אין עלייה כלל בזמן הכריעות אלא אח”כ על ידי הזקיפה... כי כל אלו הכונות הם הכנות לתת בה כח כדי שתוכל אח”כ לעלות... וזכור זה היטב ואל תטעה”.

◆ 1.ג. “ברוך” — שני רי”ו

הכוונה הכללית: המלכות, בהיותה עדיין נקודה, חסרה בחינת “דעת ק”ל” — עטרא דגבורה שבדעת דז”א, המתחלקת לה’ גבורות = ה’ היות = ק”ל. ממשיכים אותה מן היסוד דז”א הנקרא “ברוך” אל הנקודה הנקראת גם היא “ברוך” (ריבויא דברכאן — כל היכלות הבריאה הכלולים בה). תחילה הוי”ה אחת פשוטה (כ”ו), אחר כך ה’ היות (ק”ל) — וחסר ע”ב לתשלום ברו”ך.

רי”ו	החשבון	ההסבר
רי”ו א	ג’ פעמים ע”ב	הנקודה היא רק ג’ קווים (“ג’ כלילן בג””), ולכן מתפשטות בה רק ג’ היות מתוך ה’ הגבורות — בחג”ת שלה. כל הוי”ה מתפשטת בריבוע: י’ יה”ה יו”ה יה”ה = ע”ב. ג”פ ע”ב = רי”ו. וזהו הע”ב המשלים את ברוך = כ”ו ע”ב ק”ל.
רי”ו ב	ברו”ך = רי”ו + י”ב	י”ב הן אותיות מילוי אדנ”י (אל”ף דל”ת נו”ן יו”ד). הרי”ו נמשך למלכות בהיותה בבריאה, ששם נקראת אדנ”י (ותחת היסוד — ה’ אחרונה של הוי”ה).

על ידי מי נמשך: כריעת הגוף — ו' לגבי ה' תתאה, השורש השלישי שתחת היסוד. שתי האותיות ו' נעשות רי"ו: ציור אות ה' הוא ר"י, ועם ו' — רי"ו. רי"ו זה הוא ג' היות דמילוי ס"ג, שכל אחת עם י' אותיות המילוי היא ע"ג, וג"פ ע"ג = רי"ו (הא' היתרה בכל אחת היא הכולל). הן נמשכות מאות א' של אהי"ה במילוי ההין שבבינה, וגם ציור הא' עולה רי"ו. הרב מציין שאלו הם אותם שני הרי"ו של "ברוך": "הב' האחרים שרמזנו בענין הכריעה הם הם הב' רי"ו שרמזנו במלת ברוך".

◆ **ג.2 "אתה" — שלושה רי"ו**

אחרי שנמשך בה דעת ק"ל, נותנים בה כוח להיעשות פרצוף — "ואין הפרצוף נעשה אלא על ידי האותיות". בכריעת הראש מורידים לה כ"ז אותיות מן היסוד: כ"ב של הא"ב וה' של מנצפ"ך, "כי כל האותיות הם ביסוד הנקרא ברוך, בסוד נגילה ונשמחה ב"ך". וזהו "אתה" — א"ת ה'.

רי"ו	החשבון	ההסבר
רי"ו א'	את"ה = ת"ו = רי"ו + צפ"ך	כ"ב האותיות (א"ת), כל אחת כלולה מעשר = ר"ך. ר"ך הוא רכות ורחמים ולא קושי הדין, ולכן מסלקים ד' אותיות גיכ"ק השורשיות — אותיות החיך שהוא חכמה, רחמים גמורים: "כי יתבטלו הדינים לגמרי, ואין כונתינו לבטלם אלא להמתיקם ולבסמם" — ונשאר רי"ו. אות ה' של אתה = צפ"ך, ועם הוי"ה פשוטה (כ"ו) — רי"ו נוסף. רק צפ"ך ולא מנצפ"ך — כי ב' הגבורות מ"ן כבר נתמתקו ב"ופי יגיד תהלתך" (פ"י = מ"ן).
רי"ו ב'	ציור א' וציור ת'	א' בציורה — יו"ד וא"ו רי"ש — רי"ו; ת' בציורה — ר"ו עם י' — רי"ו. האחד כנגד כ"ב האותיות והשני כנגד צפ"ך.
רי"ו ג'	"אתה" בציור אהי"ה	א"ה של אתה = א"ה של אהי"ה; ת' בציור ר"ו + י' = ה"י — הרי אהי"ה. אהי"ה = כ"א, כל אחד כלול מעשר = ר"י, ועם ו' אותיות המילוי — רי"ו. זהו חיבור כ"ב האותיות ומנצפ"ך יחד.

על ידי מי נמשך: כריעת הראש — י' לגבי ה' עלאה, חכמה ובינה דז"א עצמו. י"ה בציור: ה' כר"ו ועם י' — רי"ו, והוא ג' היות דע"ב דיודין (ג"פ ע"ב), הנמשכות מא' של אהי"ה במילוי יודין שבבינה; וגם הא' ציורה רי"ו.

◆ ג.3 חמישה רי"ו — חמש עליות בחמישה שמות יאהדונה"י

שני הרי"ו של "ברוך" ושלושת הרי"ו של "אתה" הם ה' פעמים רי"ו. "והכוונה היא שתכוין כי על ידי הה' רי"ו האלו יש כח במלכות לעלות אח"כ על ידי ב' זקיפות ה' עליות בה' מקומות, אשר כל אחד מהם הוא סוד שם יאהדונה"י" (ספר התיקונים דף ל' ע"ב). כל העליות הן אחור באחור, ובהיותה עדיין נקודה קטנה בלי פרצוף.

המקום	השם	חשבון הרי"ו
המלכות שתחת היסוד	יאהדונה"י = צ"א	צ"א + אדנ"י בריבוע (א' א"ד אד"נ אדנ"י = קכ"ו) = רי"ו ע"ה
היסוד	יאהדונה"י = צ"א	צ"א + ה"פ כ"ה של חו"ג ונה"י (קכ"ה) = רי"ו
נצח והוד	הוי"ה בנצח, אדנ"י בהוד	צ"א + ה"פ כ"ה של דעת, חו"ג, נ"ה (קכ"ה) = רי"ו
תפארת	יאהדונה"י = צ"א	צ"א + ג"פ מ"ב — אותיות ע"ב ס"ג מ"ה בפשוט, במילוי ובמילוי המילוי (קכ"ו) = רי"ו ע"ה
חסד וגבורה	הוי"ה בחסד, אדנ"י בגבורה	צ"א + ה"פ כ"ה של חו"ב, דעת, חו"ג (קכ"ה) = רי"ו

"כ"ה": נ' שערי בינה נחלקים כ"ה בז"א (ה' חסדים, כל אחד כלול מה') וכ"ה בנוקבא (ה' גבורות). בכל ספירה מז' תחתונות דז"א יש כ"ה, חוץ מן התפארת — ששם נשלם היסוד דאימא. ג"פ קכ"ה = שע"ה — "מזל שע"ה גורם"; ה"פ רי"ו = תתר"פ — חלקי השעה.

ה"פ יאהדונה"י = תנ"ה — "אשר תנה הודך על השמים", וראשי התיבות "אשר תנה הודך" = את"ה; וזהו אהי"ה בג' מילוייו (קס"א קמ"ג קנ"א = תנ"ה). ה"פ הוי"ה = ק"ל, וה"פ אדנ"י = שכ"ה ניצוצין — "והרי כי כל בחינת הדינים הם מתמתקים ועולים למעלה". וכלל גדול: "אין עלייה כלל בזמן הכריעות אלא אח"כ על ידי הזקיפה... כי כל אלו הכונות הם הכונות לתת בה כח כדי שתוכל אח"כ לעלות... וזכור זה היטב ואל תטעה".

◆ ג.4 למה יי לגבי הי ו-וי לגבי הי — הריי שביצור ההי

הכתר יש בו תר"ך אורות; חציים לעצמו וחציים (ש"י) לאבא ואמא — קנ"ה לכל אחד, "קנה חכמה קנה בינה" — ולאמא נוספו ו' אורות כדי שיהיה בה כוח להאציל את ז"א הכולל ו"ק: קס"א, אהי"ה דיודין. ש"י אורות אלו הם ש"ך ניצוצין דבוצינא דקרדינותא ול"ב נתיבות (ל"ב × י') — י"ו באבא וי"ו באימא, וכן י"ו בז"א וי"ו בנוקבא.

ה' תתאה ציורה: ד' (שתי ווין = י"ב נתיבות) ו-ו' זעירא תלויה שצורה י' — הרי כ"ב נתיבות: י"ו של חלקה ועוד ו' יתרים "כדי לתת בה כח להאציל את שית היכלין אשר למטה ממנה". לכן מורידים ו' **לגבי ה'**. וכשמציירים את הה' כר"ו — העוקץ שמאחורי הה"א (י') חסר; "ולכן אנו צריכים להוריד יוד לגבי ה' זו כדי למתק הדינין אשר בה שהם בסוד רי"ו". תכלית הכול: להוריד י' דהוי"ה שבז"א — וכלולה בה הוי"ה שלמה — אל א' של אדנ"י, כדי להעלותה עד החזה; יורד אהי"ה דיודין, והא' של אדנ"י נעשית אהי"ה דאלפין. "וזהו כללות ב' תיבות ברוך אתה".

◆ ג.5 הזקיפות בשם הי — ריי ומיי

- א' של אדנ"י עולה על ידי י' של הוי"ה — "כל הזוקף זוקף בשם". י' וא' במילואן (יו"ד = כ', אל"ף = קי"א) = קל"א — העלאת דעת ק"ל שהורדנו ב"ברוך". הא' עם י' שבסוף אדנ"י — קל"א שני. ב"פ קל"א = רס"ב = רי"ו ועוד מ"ו, מילוי הוי"ה דע"ב: "כמו שהכריעה היתה בשם אהי"ה דמילוי יודין, גם העלייה תהיה על ידי הוי"ה דמילוי יודין". ושני י"א = כ"ב — ראשי תיבות "ה' אלהינו ה' אחד" — כ"ב האותיות שהורדנו ב"אתה".
- **זקיפה א' (הגוף) — ה' לגבי ו':** ציור ה' ר"י ועם ו' — רי"ו. המלכות שתחת היסוד, ועמה הנקודה מן הבריאה, עולות ד' מדרגות עד החזה — מדרגה ו' מתוך כ"ו מדרגות ההוי"ה שבתפארת, סיום אות י' של הוי"ה הפרטית שבתפארת.
- **זקיפה ב' (הראש) — ה' לגבי י':** ציור ה' ר"ו ועם י' — רי"ו. זו עליית בינה דז"א אל חכמה שבו — העלאת מ"ן לאבא ואמא. "כאשר עולה ה' לגבי י' וגם יורד י' לגבי ה' — אז הוא כדי לתת מוחין בזו"; אבל עתה שאנו מעלין ה' לגבי י' לבד... אין כוונתינו רק לצורך הנוקבא לבדה". מזיווג זה יורדים הוי"ה ואהי"ה לצורך הנוקבא, ובתוכם הוי"ה דמילוי אלפין לז"א עצמו, "לחדשו ולתקן את עצמו, כי גם הוא נמעט אורו" — "כן משחת מאיש מראהו".

◆ ג.6 שבע מדרגות של הוי"ה־אהי"ה — כל אחת רי"ו

בכריעות היו ה' בחינות יאהדונה"י; בזקיפות — ז' מדרגות של חיבור הוי"ה אהי"ה (ספר התיקונים דף ל' ע"ב): ד' בזקיפה הראשונה עד החזה, וג' בזקיפה השנייה עד הכתר.

המדרגה	השמות	החשבון
1. מן הנקודה (אדניי) אל המלכות שתחת היסוד	הוי"ה דיודין (ע"ב) + אהי"ה דיודין (קס"א)	רג"ל; פחות רי"ו נשאר י"ז — י' אותיות הוי"ה דע"ב וז' אותיות, וע"ה ח"י
2. היסוד	ע"ב + אהי"ה דההין (קנ"א)	רכ"ג; פחות רי"ו נשאר ז', ועם הכולל ח' אותיות הוי"ה אהי"ה
3. נצח והוד	ע"ב + אהי"ה דאלפין (קמ"ג)	רט"ו, ע"ה רי"ו
4. התפארת שבו — הכתר שבה	ע"ב + ריבוע הוי"ה דב"ן (קד"ם)	רי"ו
5. חסד וגבורה (זקיפה ב')	ריבוע הוי"ה דאלפין (ק"ל) + ריבוע אהי"ה פשוט (מ"ד) + מ"א אותיות אהי"ה בפשוט, במילוי ובמילוי המילוי	רי"ו (ע"ה)
6. חכמה ובינה — לא בדעת, י"כי אין בחינת דעת נעשה בה עד אחר הזיווגי	ריבוע ס"ג (קס"ו) + אהי"ה בציור יו"ד ד"ו י' ד"ו (ו')	רי"ו
7. הכתר — עד קשר של תפילין בלבד	ד' היות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן (רל"ב)	פחות רי"ו נשאר י"ו — האותיות הפשוטות שבד' ההיות

סיכום המדרגות: ז' פעמים הוי"ה־אהי"ה (מ"ז) = שכ"ט = פ"ר (ה' גבורות מנצפ"ך) ועוד מ"ט — השמות עצמם עם ב' כוללים; ומ"ט ולא נ', 'כי שער הנ' שהוא הכתר אינה יכולה לעלות". ד' המדרגות = קפ"ח (אהי"ה דיודין קס"א + כ"ז אותיות מילוי המילוי), ג' המדרגות = קמ"א (קס"א פחות כ"א, ע"ה). שני מיני דינים נמתקים כאן: בכריעות — שכ"ה ניצוצין (ה"פ אדנ"י); בזקיפות — פ"ר דמנצפ"ך. "והרי עד עתה עלתה המלכות... עד הכתר דז"א בסוד אחר באחר, ועדיין היא בסוד נקודה ואין בה בחינת פרצוף".

◆ ג.7 המשך הברכה בראש השנה — בבחינת המקיפים

מכאן ואילך הכוונה שווה לכוונת החול, כפי הפירוש השני — במקיפים. הרב מבאר זאת בדרוש באריכות גדולה; אלו הנקודות שיש בהן חשבון של גבורה או שהן ייחודיות לימים אלו:

- **אלהינו ואלהי אבותינו** — זיווג או"א בבחינת אור המקיף שלהם: ע"ב באבא, ס"ג באימא, מ"ה בדעת. חמישה טעמים להקדמת אימא לאבא: "כונן שמים בתבונה"; נה"י דאימא נעשים עצמות ז"א; העלאת מ"ן קודמת למ"ד; כל אור מקיף הוא מאהי"ה; כתר ז"א נעשה מחצי התחתון של תפארת דאימא. א"ל דאלהינו = ייא"י שבס"ג; הינ"ו = ע"א סנהדרין שבאימא. סופי התיבות נ"ו נ"ו הם גבורה: ה' גבורות מנצפ"ך = פ"ר, וכל אחת נ"ו; ב"פ נ"ו = יב"ק = הוי"ה אלהים — חו"ג.
- **אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב** — המקיפים השניים, תפילין של ראש: ג"פ א"ל — ט' יודין וג' אלפין. ט' היודין מקיפים ט' ספירות דז"א; ג' האלפין בונים את הנוקבא בהיותה נקודה — א' פנים וחוטם, א' ידיים וגוף, א' שוקיים ויסוד. כשהיא חוזרת פנים בפנים לוקחת גם את ט' היודין ונעשית ג"פ א"ל = מג"ן; ש"ע נהורין בפניה לעומת ק"ן בז"א — "שאדם הראשון לא היה יכול להסתכל בפני חוה". ג' האלפין = של"ג — "כי לשלג יאמר הוי ארץ". ג' ההין — ג' ווין (חב"ד) היורדים אל החוטם; ג' היודין — טיפות אור מקוצא דשערי דא"א היוצאות במצח בסוד תפילין.
- **מלך עוזר ומושיע ומגן** — חזרת לאה פנים בפנים; מג"ן = ג"פ א"ל שנמשכו לנקבה.
- **ברוך אתה ה' מגן אברהם** — ב' כריעות (הארת חג"ת דז"א בחג"ת שלה; ובאור גדול יותר עד נה"י שלה) וזקיפה בשם הוי"ה המאירה בג' מוחין שבה: "ואז עולין ונזקפין ג"פ א"ל שנרמז במלת מג"ן... ומאירים באנפין שלה בסוד מגן אחר, והוא על ידי החסד הנקרא אברהם בסוד והוכן בחסד כסא".

◆ ג.8 כל הריי"ו במקום אחד

איפה	רי"ו	בקצרה
ברוך	2	ג"פ ע"ב בחג"ת שלה; ברו"ך = רי"ו + י"ב (מילוי אדנ"י). בכריעת הגוף: ו"ה בציור; ג"פ ע"ג.
אתה	3	את"ה = רי"ו + צפ"ך; ציור א' ות'; אהי"ה × י' + ו'. בכריעת הראש: י"ה בציור = ג"פ ע"ב.

איפה	רי"ו	בקצרה
הי שמות יאהדונהי — אותם הי רי"ו של ברוך ואתה, הנותנים כוח להי העליות	(5)	צ"א + קכ"ו / קכ"ה / קכ"ה / קכ"ו / קכ"ה.
הזקיפות בשם הי	2	ה"ו-ה"י בציור; ב"פ קל"א = רי"ו + מ"ו.
זי מדרגות הוי"ה-אהי"ה	7	רג"ל, רכ"ג, רט"ו, רי"ו, רי"ו, רל"ב — כל אחת רי"ו עם הנשאר.
קונה הכל (גם בחול)	1	קונה הכל = רי"ו = ג' הויות דע"ב (ג"ר דאבא); = א"ל אל"ף למ"ד — דיקנא דיעקב.

חלק ד — "זכרנו לחיים": התוספת הגלויה

בנוסח הרב י"א תיבות: "זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים, כתבנו בספר חיים, למענך אלהים חיים" — לא "אל מלך" ולא "אל חי", "וכן כתב בעל הטורים" (דרוש ו). י"א כנגד עשרה אחוריים שצריך לנסר ועוד בחינה אחת שהיא חיות לכולם — כדוגמת י"א סמני הקטורת.

למה כאן. בראש השנה החזרה פנים בפנים של "מלך עוזר" היא של לאה, ולאה ננסרת לגמרי בכל יום; "ולזה תיקנו ענין זכרנו לחיים קודם מלך עוזר, כי במלות אלו נרמז נסירת לאה". והנסירה נעשית על ידי השינה והדורמיטא, שהיא אחד משישים במיתה — "לכן אנו אומרים שזכירה תהיה לחיים ולא למיתה". ובדרושי העמידה (דרוש ב): בכל ימות השנה אין צורך להזכיר את הנסירה בברכת אבות, "כי כיון שננסרו ביום ראש השנה... באומרנו זכרנו לחיים" נשאר בו רשימו.

ארבע פעמים "חיים":

- **"זכרנו לחיים"** — כתר דז"א, הנקרא חיים בסוד התפילין העליונים, המקיפים הראשונים. התפילין נקראים "חיי המלך": כ"א אזכרות כמנין אהי"ה, ד' פרשיות כנגד הוי"ה, ד' בתים כנגד אהי"ה — ואהי"ה הוי"ה אהי"ה = חיי"ם. זכו"ר = רג"ל = ע"ב + קס"א — זיווג או"א שממנו נמשכים המקיפים; הנ' — נ' שערי בינה. ראשי תיבות "זכרנו לחיים" = ל"ז = הב"ל, מילוי ס"ג — אור מקיף; סופי תיבות = מ"ו, מילוי ע"ב. מ"ח אותיות — הוי"ה אהי"ה ע"ה.

- **"מלך חפץ בחיים"** – התפילין שבמצח דז"א, המקיפים התחתונים כנגד חב"ד. מאחוריהם קשר של תפילין – אות ד' – היא לאה, מלכות עילאה, הנקראת "מלך", "לוקחת חפץ ורצון הנמשך מן מצח הרצון".
 - **"כתבנו בספר חיים"** – חג"ת דז"א, שתי הידיים שבהן הכתיבה; רחל הנקראת "ספר" יוצאת באחורי החזה, ושם תפילין של ראש שלה – תפילה של יד דז"א.
 - **"למענך אלהים חיים"** – נה"י דז"א ונה"י דנוקבא העומדים כנגדם; כל אחד נקרא "אל חי" (על שם היסוד), ושניהם יחד "אלהים חיים" בלשון רבים. "למענך" – כי נסירת הנה"י היא למענך, "כי שם הוא קומתך".
- הפשט של הכוונה (ההקדמה לדרושי ר"ה).** הרב שואל על שינויי הלשונות בארבע ההוספות – באבות זכירה וכתובה, בגבורות זכירה בלבד, בהודאה כתיבה בלבד, בשים שלום זכירה וכתובה; ובאבות "עלינו", בגבורות "יצוריו", בהודאה "בני בריתך". התשובה: זכירה היא מצד החסד המתגלה ביסוד – חיי הנשמה, הנמשכים מחכמה; כתיבה היא הבינה, "גופא דחכמה עילאה" – חיי הגוף, התעבות הדברים כדמיון הכתיבה. חכמה ובינה נקראים "חיים", כי מהם תוצאות חיים למלך – "וזהו מלך חפץ בחיים: כמו שהמלך העליון שהוא ז"א חפץ בחיים ומושך משם משך החיים לצורך עצמו, כך ימשיך משם חיים לנשמתו". ולפי שחיות הגוף נמשכת מבינה – "למענך אלהים חיים".

ובאותו סגנון: "מי כמוך אב הרחמן" – ח' תיבות כנגד ח' תיקוני דיקנא דכהנא רבא; אב הרחמן"ן = ש"ו שבשופר; "זכר יצוריו" – הנשמות העתידות לחזור בגלגול, שמזה נאמן להחיות מתים. ו"כתוב לחיים טובים" בהודאה – "טובים" כמו "גומל חסדים טובים": נה"י דז"א הנעשים מוחין לנוקבא.

מקורות

- שער הכוונות, דרושי העמידה – דרוש א (אדני-י שפתי תפתח), דרוש ב (הכוונה הארוכה), דרוש ג (סיכום), דרוש ד (מקיפים).
- שער הכוונות, דרושי ראש השנה – הקדמה (הוספות ימים נוראים, ד' בחינות שבמלכות, עומ"ק = רי"ו), דרוש א (ר"ה ובריאת העולם), דרוש ג (הנסירה בעשרת ימי תשובה), דרוש ו (ברכת אבות דר"ה וכל הרי"ו; זכרנו לחיים), דרוש ז (השופר).
- הנוסח שנבדק: מהדורת ויקיטקסט של שער הכוונות (he.wikisource.org).

הערה על הלימוד

בכמה מקומות כותב מהרח"ו "אני מסופק אם שמעתי ממורי ז"ל": בסדר א"ל שד"י, א"ל הוי"ה, א"ל אדנ"י שבדיקנא; בה' של "הכל" ליעקב; באופן שתי הזקיפות שבסוף הברכה; ובאיזו בחינה נכנס הזכר תחילה (ר"א ור"י). הדרוש הביא את הדרך שהרב עצמו נוטה אליה. חשבונות שעולים רק עם הכולל סומנו "ע"ה", כדי שלא ייאמר דבר שאינו מדויק. אין ללמוד מכאן הלכה או מעשה.

◆ קישורים לנוסח שנבדק

- דרושי העמידה דרוש ב
- דרושי העמידה דרוש ג
- דרושי העמידה דרוש ד
- דרושי ראש השנה הקדמה
- דרושי ראש השנה דרוש ו
- דרושי ראש השנה דרוש ז

המימד הנוסף • הרב יוסף ביטון שליט"א

050-590-1349 • ravbiton.com • לפניה מכובדת ולשותפות בהפצת תורת הקבלה